

AVRUPA TOPLULUKLARI ADALET DİVANI'NIN HUKUK YARATMA YETKİSİ

Fusun ARSAVA*

Özet**

ATAD, AT'yi bir hukuk topluluğu olarak nitelendirmekte ve bundan kimi sonuçlar çıkartmaktadır. Bir hukuk topluluğunun ayırıcı özelliklerine her şeyden önce temel hakların himayesi dahildir. Temel hakların himayesini ATAD, yargının hukuk yaratması yolu ile Topluluk hukuk düzenine katmıştır. ATAD bunun dışında Topluluk hukuk düzenine objektif hukuk prensipleri katmıştır. Bu prensipler üye devletlerin hukuk düzenlerinde hukuk devleti kriterlerini oluşturmaktadır. Bu türden olarak kuvvetler ayrılığı Topluluk hukuk düzenine oldukça esnek bir şekilde yansımaktadır. Zira sadece yargı yetkisi işlev yapan güçlerden açık olarak ayrılmıştır. Buna karşılık üye devletler ve Topluluk arasında oldukça açık vertikal (dikey) bir yetki ayrılığı bulunmaktadır. Hukuk, AB'de birleştirici bir unsur olarak hizmet vermektedir. ATAD, Topluluk hukuk düzeninin tam etkinliğini göstermesi için yardım etmektedir. Bir hukuk topluluğunun ayırıcı unsuru olarak hukuk devleti karakteri AB'de de gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. AB antlaşması anayasa prensibi olarak üye devletlerden anayasalarının hukuk devleti karakterini muhafaza etmelerini talep etmektedir.

Giriş

ATAD "Les Verts-Parti ecologiste" davasında AT antlaşmasının 230.mad-desine göre açılan iptal davasında Avrupa Parlamentosunun bir tasarrufu ile karşı karşıya kalmıştır. Davacı, Avrupa Parlamentosu genel kurulunun, mali aracın tahsisi konusundaki kararının (1984 tarihinde gerçekleştirilen ikinci doğrudan seçimlerde yapılan harcamalar için) ve bunun için ihdas edilen düzenlemenin (siyasi grupların harcamalarının tazmini) iptalini talep etmiştir. AT antlaşması orijinal metninin 230. maddesi Avrupa Parlamentosunu muhtemel bir davalı olarak zikretmemiştir. ATAD kararında, Avrupa Ekonomik Topluluğunun bir hukuk topluluğu olduğunu,

* Prof. Dr. A.Ü. S.B.F. Öğretim Üyesi

** For the summary in English, see the end page of the article.

ne üye devletlerin ne de Topluluk organlarının denetimden muaf olamayacaklarını vurgulamıştır. Toplulukların tasarruflarının kurucu antlaşmalar ile uyum içinde olup olmadığı konusunda, Topluluk kurucu antlaşmaları kapsamlı bir denetim sistemi öngörmektedir. Bu sistem içinde organların tasarruflarının hukuka uygunluk denetimi yetkisi ATAD'a bırakılmıştır. Topluluk parlamentosunun tasarrufları iptal edilebilir tasarruflar arasından çıkarıldığı takdirde bu sisteme ve AT antlaşmasının 220. maddesinde dile gelen amaca ters düşülür. AT antlaşmasının 230. maddesi hangi tasarruflara karşı iptal davası açılabileceğini tüketici bir şekilde saymamaktadır. Parlamento bağlayıcı tasarruflar ihdas ettiği ölçüde, bu tasarruftan etkilenenler ATAD önünde dava açabilirler.¹ Bu şekilde Topluluğun hukuk topluluğu özelliğinden kurucu antlaşmaların geçerlilik alanında tam bir hukuki himaye hedeflendiği ortaya çıkmıştır. AT antlaşması bir Devletler Hukuku antlaşması şeklinde akdedilmiş olsa da, bir hukuk topluluğunun anayasa belgesini teşkil etmektedir. ATAD'ın sürekli içtihatlarına göre, Topluluk antlaşmaları yeni bir hukuk düzeni yaratmıştır. Bu hukuk düzeninin lehine olarak üye devletler genişleyen bir şekilde kimi alanlarda kendi egemenlik yetkilerini sınırlamaktadır. Bu hukuk düzeninin sujeleri sadece üye devletler değildir; aynı zamanda üye devletlerin vatandaşlarıdır. Bu şekilde özetlenen Topluluk hukuk düzeninin en önemli özellikleri üye devletlerin hukukuna nazaran önceliği olması ve üye devletlerin vatandaşları ve üye devletler için doğrudan geçerli doğrudan etkili hükümler ihtiva etmesidir.

ATAD hukuk topluluğu kavramını ilk Komisyon başkanı Walter Hallstein'a izafeten benimsemiştir.² Hallstein bu kavramı hukuk devleti kavramına istinaden oluşturmuştur. Bununla beraber hukuk topluluğu tek bir üye devletin anayasa hukuku tasavvurlarını yansıtmamaktadır.

Bir hukuk topluluğunun varlığı için üye devletlerin anayasa düzenlemelerindeki özellikler ölçüdür.³ Bu çerçevede Topluluğun kendi bağımsız katkısını da, "Les Verts" kararında açıkça ortaya çıktığı üzere, gözden kaçırmamak gerekmektedir.

Üye devletler Topluluğun anayasa koyucusu olarak Avrupa Tek Senedi'nin dibacesinde⁴ daha çok tek sesle konuşmak, dayanışma içinde hareket etmek, ortak çıkarları korumak ve bağımsızlığı daha etkin olarak savunmak için, demokrasi prensibi ve insan haklarının korunması için çalışacaklarını dile getirmişlerdir. AT antlaşmasının 220. maddesine göre ATAD'a verilen

hukukun korunması sorumluluğu, bu çerçevede hukuk topluluğuna düşen bir yükümlülüğün başka bir şey değildir. Hukuk topluluğu kavramına ilişkin olarak ATAD'ın şimdiye dek içtihatları tam bir homojen tablo sergilememektedir. Bu nedenle diğer bölümlerde hukuk topluluğu kavramının geliştirilmesi ve somutlaştırılmasına çalışılacaktır.

İçerik

1. Temel haklar

İlk sırada temel hakların zikredilmesi gerekmektedir. Temel hakların himayesi Topluluk çerçevesinde ATAD tarafından tesis edilmiş ve geliştirilmiştir. Temel hakların bir hukuk topluluğuna hukuk devleti damgasını vurduğunu inkar etmek mümkün değildir. Avrupa Topluluğunun üye devletleri Avrupa Tek Senedi dibâçesinde kararlılıklarını göstermişlerdir. Demokrasi için ortak olarak çalışacaklarını, bu meyanda üye devletlerin anayasa ve kanunlarında, Avrupa İnsan hakları ve temel özgürlüklerin korunması sözleşmesinde, Avrupa sosyal şartında tanınan temel haklara, özellikle özgürlük, eşitlik, sosyal adalete istinat edeceklerini ortaya koymuşlardır. Topluluk anayasa koyucusu, ATAD'nın şimdiye kadar yaptıklarını bu şekilde genel bir form içinde teyit etmiştir.

Başlangıçta ATAD şüphesiz Topluluk hukukunda temel hakları tanıma eğiliminde gözüküyordu. Başlangıç yıllarında üye devletlerin anayasalarında yer alan temel hakları kararlarına esas almayı red etmiştir.⁵ Bu içtihatlarla yapılan tenkitlere rağmen ATAD ulusal anayasalarda yer alan temel haklarla bağlı olmama görüşünü muhafaza etmiştir; ancak kendisi yargıcın hukuk yaratması yoluyla temel haklara Topluluk hukuk düzeninde yer vermiştir.

Bu türden ilk uyuşmazlıkların birinde, davacı bir Topluluk direktifi muvacehesinde sadece isme yazılı kupona istinaden verilebilen ucuzlatılmış yağı satın almak için şahsiyet haklarına istinat etmiştir. ATAD, kişilerin temel haklarının Topluluk hukuk düzeninde genel hukuk prensibi olarak temin edildiğini ifade etmiştir. Topluluk direktifinin içeriğinin üye devletlerde farklı ifade edildiğine istinaden ATAD en az yükümlülük getiren yöntemi benimsemiştir. "Kuponun sadece kişiye ait olduğunun kanıtlanması yeterlidir" vurgulamasıyla⁶ davacı önkarar prosedürü ile ulusal mahkemede davayı kazanmıştır.

Hakimin hukuk yaratmasında gerekli ipuçları hukuk düzeninin kendisinde yahut onun dayanaklarında yer alan genel hukuk prensiplerinde bulunmaktadır. Bu genel hukuk prensipleri sadece ulusal anayasalarda değil, üye devletlerin taraf olduğu, insan hakları konusunda yapılan Devletler Hukuku antlaşmalarında da yer almaktadır.⁷

ATAD içtihatlarında kurucu antlaşmalarda yer alan zımni ifadeleri de kullanmaktadır. Örneğin AT antlaşmasınının 34.madde III/2 maddesinde ortak pazar düzeni çerçevesinde tarım alanında üretici ve tüketicisi arasında ayrımcılığı yasaklayan hüküm, genel eşitlik kuralı dayanağı olarak kullanılmıştır.⁸

ATAD Topluluğun siyasi bir organı değildir ve bu sebeple re'sen bir temel hak kataloğu yaratamaz. ATAD önünde cereyan eden prosedür yargıcın hukuk yaratması yoluyla temel hakları himaye olanağı vermektedir. Bu şekilde ekonomik özgürlük⁹, anlaşma özgürlüğü¹⁰, meslek özgürlüğü¹¹ ve mülkiyet hakkı¹² Topluluk alanında temin edilmiştir. Bu temel haklar ekonomik bir birlik için tipiktir. ATAD ancak ekonomik faaliyetle alakası olmayan temel hakları da Topluluk hukukuna dahil etmiştir. Örneğin, aile hayatına saygı¹³, konut dokunulmazlığı¹⁴ ve hatta din özgürlüğü¹⁵, usul hukukuna ilişkin olarak dinlenme hakkı¹⁶, savunma hakkı¹⁸, adli yardım hakkı¹⁸ konularında karar vermiştir. Topluluk hukukunda temel hak himayesi bu saptanan örneklerle de sınırlı değildir.

ATAD tarafından tanınan temel haklar strüktürleri itibariyle ulusal hukuktaki temel haklarla uyum içindedir. Temel haklar sınırsız olarak temin edilemez. Topluluk ve üye devletler kendi yetkileri çerçevesinde temel haklara sınırlar getirme yetkisine sahiptir. Bu çerçevede yapılan sınırlamalar tabii yeniden bir takım sınırlamalara tabidirler.¹⁹ Topluluk temel hakları sadece Topluluk organ yetkilerini bağlamaz, Topluluk hukukunun uygulanma alanında üye devletlerin yetkilerini de bağlar.²⁰

2. Genel Hukuk Prensipleri

Temel hak himayesi bir hukuk topluluğunun tek ayrıncı özelliği değildir. Temel haklar kişilere tahsis edilmiştir (subjektif karakterli); Topluluk hukuku ATAD'ın içtihatları ışığında objektif tabiatlı, yani bir kişiye bağlı bulunmayan bir dizi genel hukuk prensiplerine de sahiptir. Bu şekilde örneğin ölçülülük prensibi sadece temel hak sınırlamaları için bir sınır teşkil

etmemekte, yetki kullanımında bağımsız olarak uygulanabilir bir prensip olarak karşımıza çıkmaktadır.²¹ ATAD ölçülülük prensibinin uygulanmasını kolaylaştırmıştır. ATAD prensibi alt kısımlara ayırmıştır. Ekonomiye katılanlara yükümlülük getiren önlemler, tereddüt konusu düzenleme ile öngörülen amaçlara erişmek için uygun ve gerekli ise hukuka uygundur. Şayet bir çok önlem arasında seçim yapmak mümkünse, en az yükümlülük getiren önlemin seçilmesi gerekir. Bunun dışında getirilen yükümlülüklerin hedeflenen amaçlarla ilişkilerinde bir ölçülülük olması gerekir.²²

ATAD bunun dışında hukuka olan güven²³ ve iyi niyetin korunması²⁴ ilkelerini Topluluk hukukuna uyarlamıştır. Bu prensiplerin tüm uygulama durumlarında tam bir etkinlik iddiasında olmadığı açıktır. Daha çok diğer prensiplerle bir karşılaştırma yapılması gereksinimi ortaya çıkmaktadır. Bu meyanda hukuka olan güven ve iyi niyetin korunması prensipleri arada geri çekilmektedir.²⁵ Toplulukta AT antlaşmasının 230. maddesinden istihraç edildiği üzere idarenin hukukiliği prensibi geçerlidir. Topluluk hukuku kanunların getirdiği çekinceyi de tanımaktadır. Üye devletlerin hukuk düzeninden, kamu gücünün kişilerin özel hayatına yapılan müdahalelerin hukuki bir dayanağa gereksinimi olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır ve bunun kanunda öngörülen sebepler ışığında haklılığının bulunması gerekir. Bu hukuk düzenleri keyfi veya ölçüsüz müdahalelere karşı bir himaye öngörmektedir. Böyle bir himaye gereksinimi Topluluk hukukunda genel hukuk prensibi olarak tanınmaktadır.

Ulusal hukukta idari prosedürde bir dizi garanti öngörülmektedir. Bunlar da ATAD tarafından Topluluk hukukuna uyarlanmıştır. Subjektif bir hak olarak formüle edilen dinlenme hakkı ve savunma hakkı aynı zamanda objektif prensipler olarak kabul görmektedir. ATAD bu şekilde ilgilinin görüşünü dile getirme hakkını Topluluk hukuku idari prosedüründe yer alan bir garanti olarak görmektedir. Bu konuda verilen kararda ATAD idari prosedürdeki diğer garantilere, yetkili organın özenli ve tarafsız olarak münferit konuda tüm önemli noktai nazarları inceleme ve kararını yeterli olarak gerekçelendirme mükellefiyetini dile getirmektedir. Bu tür garantilerin önemi, yetkili organların takdir hakkına sahip olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır.²⁶ Para cezası bakımından çifte cezalandırma yasağı vardır.²⁷ Mercî, münferit durumların koşullarını kapsamlı olarak açıklığa kavuşturmak ve değerlendirmekle yükümlüdür.²⁸ Ancak mercî yaptığı incelemelerde yetkilerinin sınırlarına dikkat etmek zorundadır.²⁹ Cebri icra önlemleri keyfi olmamalı, davanın mahiyetine uygun olmalı ve

ölçülü olmalıdır.³⁰ Avukat ve müvekkili arasındaki yazışmaların gizliliği, şayet yazışma müvekkilin haklarının savunulması çerçevesinde cereyan etmiş ve bir hizmet akti ile müvekkile bağlı olmayan bağımsız bir avukat tarafından yapılmışsa Topluluk hukukunda himaye görmektedir.³¹

3. Hukuki himaye

Bir yargı himayesi olmaksızın hukuk topluluğundan söz edilmesi mümkün değildir. Topluluk hukukunda ATAD'a ve ilk derece mahkemelerine hakları himaye yetkisi verilmiştir. AT antlaşmasının 220. maddesinin lafzına göre ATAD yorum ve uygulamada hukukun korunmasını temin etmektedir. Yargı himayesi sadece Topluluk organlarına karşı değil, üye devletlerin egemenlik tasarruflarına karşı da kabul edilmiştir. Üye devletler Topluluk hukukunun uygulama alanında³² ulusal mercilerinin (bu merci bir merkezi, eyalet merci yahut bir yerel yönetim mercii olabilir) kendi yetkileri çerçevesinde Topluluk hukuku kurallarına uymayı temin etmekle mükelleftir. ³³ Hukuki himaye bu nedenle üye devletlerin bu tür mercilerinin kararlarına karşı da öngörülmüştür. ATAD böyle bir hukuki himayenin verilmesini bir üye devletten diğer bir üye devlete ithal edilecek ürünün niteliğinin bir izne bağlı olduğu durumlarda da istemektedir. Ekonomiye katılanlar o halde adli bir yöntem çerçevesinde iznin haksız bir şekilde verilmediğini ileri sürebilmelidir. ³⁴

4. Kuvvetler ayrılığı prensibi

Üye devletlerdeki hukuk devleti tasavvurlarına kuvvetler ayrılığı prensibi dahildir. ATAD bu tür tasavvurlara istinat etmeyi reddetmiştir. Topluluk, yetkilerin tek elde toplanmasını engellemek için yasamanın bir parlamento görünümünde yürütmeden ayrı olmasını gerektiren bir devlet karakterine sahip değildir. Esasen üye devletlerde bir takım zaaflar gösteren bu modelin, ulusal devletlerin entegrasyonuna matuf olan Topluluk konstrüksiyonuna uygun düşeceğini söylemek zordur.

Ulusal devletler Topluluk içinde Konsey üzerinden büyük bir etkinliğe sahiptir. Konseye karşı Toplulukta meydana gelen gelişme süreci içinde zamanla güç kazanan parlamento Konseyle eşit ağırlığa sahip değildir. ATAD'ın Topluluk organlarının kurumsal eşit ağırlığından söz etmesi durumunda³⁵ bu kavramın ifade ettiği kuvvetler ayrılığı modeli olmayıp, Topluluk antlaşmaları muvacehesinde organlar arasında yetki taksiminden

başka bir şey değildir.³⁶ Şüphesiz kuvvetler ayrılığı modelini benimseyen devletlerin organları ile bir bakıma uyum bulunmaktadır. Yargı yetkisi siyasi yetkilerden ayrı olarak bağımsızlıktan istifade edecektir. Bu gereklilik kurucu antlaşmalarda açık olarak yer almamıştır. Ancak antlaşmanın bütününden bu sonuç çıkmaktadır. ATAD vermiş olduğu bir danışma görüşünde Topluluk yargıçlarının bağımsızlığının gerekliliğini vurgulamıştır.³⁷

5. Birlikteliğin Garantisi Olarak Ortak Hukuk

Federal Almanya'da, yegane geleneksel Federal yapıli devlet olarak horizontal ve vertikal yetki taksimi birbirinden ayrılmaktadır. Horizontal yetki taksimi devlet organlarının birbiri ile ilişkisine ilişkin iken, vertikal yetki taksimi Birlik ile eyaletler arasındaki ilişkiyi ilgilendirir. Geleneksel horizontal yetki taksimi modeli Toplulukta sadece tam olmayan bir şekilde karşımıza çıkarken, Topluluk ve üye devletler arasında açık bir vertikal yetki taksimi bulunmaktadır. Bu tür bir Topluluk modelinin çöküşünü önlemek için birleştirici güçlere ihtiyaç vardır. Gerek Toplulukta gerekse üye devletlerde hukuk birlikteliğinin garantisidir. Bu durum her şeyden önce federal devletlerde geçerlidir. Ulusal devletlerde başka faktörler de karşımıza çıkmaktadır. Ortak tarih ve aidiyet duygusu siyasi olarak devletin dağılmasını önlemektedir. Şüphesiz hukuk devletlerinde de günümüzde parçalanmaya yönelik tandanslar ortaya çıkmaktadır. Mamafih ulusal devletlerde bu tür dalgalanmalar tipik değildir. Birliğe ilişkin siyasi iradeyi dile getirebilecek bir "Avrupa halkı", "Topluluk halkı" olarak günümüzde mevcut değildir.

Bir devlet gerektiğinde dağılmayı önlemek için güç kullanabilir. Böyle bir olanak Topluluk bakımından yoktur. Topluluğun birliğinin korunmasında üye devletlerin yardımı gereklidir. Bireyleri Topluluk hukukuna tabi kılmak için kuvvet kullanılması gerektiği takdirde üye devletler kendi zorlama yetkilerini kullanmak zorundadır. Topluluk hukukunun müeyyide öngörmesi durumunda Topluluk bu müeyyidelerin icrası için üye devletlerin işbirliğine ihtiyacı vardır. Hukukun birleştirici rolü Toplulukta çok daha önemlidir.

ATAD Topluluk hukuk düzeninin etkinlik kazanmasında yetkilidir. Bu görevi çerçevesinde ilk derece mahkemesi tarafından desteklenmektedir. ATAD'a iki önemli enstrüman mahfuz tutulmuştur. ATAD bir taraftan üye devletlerin Topluluk hukukundan doğan yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetler. Bu amaçla bir üye devlet diğer bir üye devlete karşı,

öncelikle Komisyon Topluluk hukukunu ihlal eden bir üye devlete karşı dava açabilir. Dava haklı ise ATAD Topluluk hukukunun ihlalinin saptar. İlgili üye devlet antlaşmadan doğan yükümlülüklerini yerine getirmek için gerekli önlemleri almak zorundadır (AT antl.171. md.; AAET antl. 200. md.). Avrupa Birliği antlaşması ile müeyyideler öngörülmüştür. Üye devletlerin bir ihlalin saptaması üzerine Topluluk hukukunun gereğini yerine getirme konusunda istekli olmaları ön koşul olarak ortaya çıkmaktadır. AKÇT hukuk düzeninde Komisyon antlaşma ihlali hakkında bağlayıcı karar almaktadır. İlgili devletin bu karara karşı, şayet haklı görmüyorsa ATAD nezdinde iptal dava açması gerekmektedir (AT antl. 88. md.). AKÇT'de bu sistem genel olarak geçerlidir (AKÇT antl. md. 84). ATAD yeni olarak üye devletlere karşı bir müeyyide uygulamaktadır. Bu müeyyide bireylerin devletin Topluluk hukukunu ihlal etmesi nedeniyle zarara uğraması durumunda ortaya çıkmaktadır. Devletlerin ortaya çıkan zarardan sorumluluğu kabul edilmektedir.³⁸

Topluluk hukukunun birliğine önkarar prosedürü de yardım etmektedir. Bu çerçevede ulusal mahkemeler ATAD ile birlikte çalışmaktadır. Topluluk yargı organı ulusal mahkemenin arz etmesi üzerine Topluluk hukukunun yorumu ve Topluluk organ tasarruflarının geçerliliği konusunda karar verir. Hukuki uyumsuzluk hakkında nihai karar yetkisi ulusal mahkemeye aittir. Topluluk hukuku ulusal egemenlik alanında önem kazandığı takdirde, Topluluk üye devletlerin siyasi güçlerini ve onların zorlama araçlarını kullanmak zorunda kalmaz. Bu durum oldukça sık görülen bir durum olduğu için önkarar prosedürü önemli bir entegrasyon faktörü olarak kendisini kanıtlamıştır.

ATAD içtihatları ortak hukuk enstrümanının etkinliğini büyük ölçüde subjektif haklarla güçlendirmiştir. Topluluk antlaşmaları yeni bir hukuk düzeni yaratmıştır. Bu hukuk düzeni lehine üye devletler genişleyen bir şekilde değişik alanlarda egemenlik yetkilerini sınırlamıştır. Bu hukuk düzeninin süjeleri sadece devletler olmayıp, aynı zamanda onların yurttaşlarıdır.³⁹ Topluluk hukukunun verdiği haklara istinat eden bireyler ulusal mahkemelerin yardımı ile ulusal kanunların yahut ulusal yürütme mercilerinin karşı koymasına rağmen Topluluk hukukuna gerekli saygıyı sağlarlar.⁴⁰ Bunun için ulusal mahkemelerin kendi yetkileri çerçevesinde Topluluk hukukunun hükümlerini uygulamaları, bu hükümlerin tam etkinliğini sağlamaları gerekmektedir. Topluluk hukukunun bireylere verdiği haklar bu şekilde ulusal mahkemeler üzerinden korunmaktadır.⁴¹

Avrupa hukuk düzeninin teminine ATAD'ın Topluluğa sadakat prensibine ilişkin içtihadı da hizmet etmektedir. Topluluğa sadakat kuralı AKÇT antlaşmasının 86. madde; AT antlaşmasının 10. madde, AAET antlaşmasının 256. maddelerinde yer almaktadır.⁴² Bu içtihatta üye devletlerin ve Topluluk organlarının karşılıklı olarak sadakat içinde işbirliği mükellefiyeti kabul edilmiştir. Üye devletler bu şekilde federal bir yapı içinde federasyona sadakat prensibi üzerinden bağlanmışlardır. Bu yapı aynı zamanda Topluluğu üye devletlere karşı yükümlü kılmakta⁴³ ve üye devletlerin birbirleri ile olan ilişkilerini düzenlemektedir.⁴⁴ Topluluk hukuku, üye devletlerin sadece ekonomik alanda değil, hukuki alanda da birbirleriyle kenetlenmesine istinat etmektedir.⁴⁵

Sonuç

Bütün bu açıklamalardan sonra, ATAD'ın içtihatlarından önce de Topluluk antlaşmaları muvacehesinde bir hukuk topluluğu tablosunun oluştuğu, bu hukuk topluluğunun birtakım özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Bu hukuk topluluğunun ulusal anayasa prensipleri paralelinde prensiplerinden söz edilmektedir. Anayasa prensibi olarak demokrasiden⁴⁶ ve Topluluğun sosyal yükümlülüklerinden söz edilebilir.⁴⁷ Üye devletler Topluluğu kendi anayasa hukuku ölçüleri ışığında ölçerek ona önemli ölçüde egemenlik yetkileri devretmiştir.

Topluluğa üye olan devletlerin de zikredilen prensiplere sırtını dönmesi tasavvur edilemez. Bir hukuk topluluğu sadece hukuk devleti niteliği olan devletlerden oluşabilir. Aksi halde Topluluğun kendisinin hukuk topluluğu karakterini kaybetmesi tehlikesi doğar.

Summary

The ECJ (European Court of Justice) is the Institution which maintains observance of law in the interpretation and implementation of Community law. The EU law, as the law of a structure aiming at integration, is a law with a dynamic character which is being completed constantly. This dynamism and completion are related to fundamental rights and rule of law in the process of gaining democratic legitimacy. The European Communities, as Communities based on law, fill the gaps in the original texts of the founding

Treaties by means of the Interpretations made by the ECJ. The ECJ basically realizes the aim of integration and meets the need of gaining democratic legitimacy of the European Communities.

The candidate states which want to accede to the European Union are also required to adopt the values which gained the character of unwritten Union law by means of the judgments of the ECJ.

Notlar

- 1 EuGH, Slg. 1986, 1339 (1365 vd.) – Le Verts/Europäisches Parlament
- 2 Hallstein, *Die Europäische Gemeinschaft*, 5.Auflage 1979, s.51-57
- 3 Bu özellikler tüm anayasalarda uyum içinde ortaya çıkmasalar da...
- 4 Her üç kurucu antlaşmanın değişikliğine ilişkin antlaşmada.
- 5 EuGH, Slg.1959,43 (64); EuGH, Slg.1964, 1251 (1270) = NJW 1964, 2371 Costa (ENEL)
- 6 EuGH, Slg.1969, 419 (424 vd.) = NJW 1970, 1016L Stauder/Stadt Ulm
- 7 EuGH, Slg. 1974, 491(5071) = NJW 1975, 518 – Nold/Komission; EuGH, Slg.1979, 3727 (3745) = NJW 1980, 505 – Hauer/Rheinland Pfalz
- 8 EuGH Slg. 1986, 3477 (3507) Klensch/Staatssekretär für Landwirtschaft und Weinbau
- 9 EuGH, Slg.1970, 1125 (1134,1137) = NJW 1976, 343
- 10 EuGH, Slg.I 1991, 3617 (3637 vd.)
- 11 EuGH, Slg.I 1979, 3727 (3750) = NJW 1980,505
- 12 EuGH, Slg.I 1979, 3727 (3745-3749) = NJW 1980,505
- 13 EuGH, Slg.1989,1263 (1290) = NVwZ 1989 = NJW 1989, 2195L-Kommission / Deutschland

- 14 EuGH, Slg.I 1989, 2859 (2924) =NJW1980-3080 Hoechst/Kommission
- 15 EuGH, Slg.I 1976, 1589(1598 vd.) Prais/Rat
- 16 EuGH, Slg. 1989, 2859(2923) = NJW 1989,3080-Hoechst/Kommission
- 17 EuGH, Slg. 1982, 1575(1611) = NJW 1983,503
- 18 EuGH, Slg.1986, 16511682
- 19 Özellikle ölçülülük prensibine (EuGH, Slg.1979,3727 (3745-3750= NJW 1980, 505-Hauer/Rheinland Pfalz)
- 20 EuGH, Slg.1989,2609 (2639 vd)
- 21 EuGH, Slg.1977,1211 (1220vd.) = NJW 1977,1581 - Bela-Mühle/
Grows-Farm
- 22 EuGH, Slg.1989,2237(2269) - Schröder/Hauptzollamt Gronau
- 23 EuGH, Slg.1980,1237(1261)
- 24 EuGH, Slg. 1975,533 (549) = NJW 1975,2165
- 25 EuGH, Slg.1971,97 (109) - Riva/Kommission; EuGH, Slg.1981,1095 (1120 vd) - Dürbeck /Hauptzollamt Frankfurt/Main - Flughafen
- 26 EuGH, Slg.I 1991,5469 (5499) = EuZW 1992,90 - Technische Universität München/ Hauptzollamt München-Mitte
- 27 EuGH, Slg.1969,I (15) = NJW 1969,1000 - Wilhelm/Bundeskartellamt
- 28 EuGH, Slg.1966,321 (395 vd.) - Lonsten und Grundig/Kommission
- 29 EuGH, Slg.1981,3211 (3245) = NJW 1982,2722; EuGH, Slg. 1983,1825 (1885).
- 30 EuGH, Slg.1989,2859 (2924)=NJW 1989, 3080 - Hoechst/Kommission
- 31 EuGH,Slg.1982,1575(1611)=NJW1983,503-AM&Europe/Kommission

- 32 EuGH, Slg.1986, 1651 (1682)
- 33 EuGH, Slg.I.1990,2351(2359)-Bundesrepublik Deutschland/Kommission
- 34 EuGH, Slg.1987, 1193 (1223) - Kommission/Griechenland; EuGH, Slg.1987, 1227 (1274) = NJW 1987,1133 - Kommission/Deutschland
- 35 EuGH, Slg.1980, 3333(3360)-Roquette Freres/Rat
- 36 EuGH, Slg. 1990, 2041 (2072 vd.) = NJW 1990,1899 = EuZW 1990, 221-Parlament/Rat
- 37 EuGH, Gutachten 1/91, Slg.I. 1991, 6079 (6108)
- 38 EuGH, Slg.I 1991, 5357 (5414) = NJW 1992, 165 = EuZW1991, 758-Francovich/Italien
- 39 EuGH, Gutachten 1/91, Slg.I 1991, 6097 (6102)
- 40 EuGH, Slg. 1963, 1(26) = NJW 1963, 974-Van Gend&Loos/
Niederländische Finanzverwaltung
- 41 EuGH, Slg.1978, 629 (643vd.) = NJW 1978, 1741 - Staatliche Finanz-
verwaltung/Simmenthal; EuGH, Slg.I 1990, 2433 (2473) = EuZW 1990,578
- 42 EuGH, Slg.1983, 255(287) - Luxemburg/Parlament
- 43 EuGH, Slg.1986, 29(81) - Hurd/Jones
- 44 EuGH, Slg.1983, 1013 (1044) - Kommission/Frankreich
- 45 EuGH, Slg.1982,1575 (1610) = NJW 1983,503
AM&Europe/Kommission
- 46 EuGH, Slg.1980, 3333 (3360) - Roquette Frénes/Rat; EuGH,SlgI
1991,2867 (2900) =EuZW 1991, 473-Kommission/ Rat
- 47 EuGH, Slg.1976, 455 (473) = NJW 1976, 2068 - Defrenne/Sabena;
EuGH, Slg.1978,1365 (1376) =,NJW 1978, 2445 Defrenne III